

„Списокот на светското наследство на УНЕСКО како фактор за развој на туризмот во Балканските земји“

Dejan Metodijeski¹, Nako Taskov², Nikola Dimitrov³

Abstract

The subject of this paper are sites from UNESCO World Heritage List located on Balkan Peninsula. This list is being reviewed as a factor for tourism development on the Balkans. The paper presents basic data for Balkan countries regarding the population figures, territory, foreign tourists arrivals and sites included in UNESCO World Heritage List. There is a review done over the sites grouped by country and their significance regarding attraction of foreign tourists.

Key words: Tourism, World Heritage List, UNESCO, Balkan countries.

1. Вовед

Динамиката и интензитетот на развој на меѓународниот туризам во светот во изминатите 60 години била доста поволна. Според извештајот на Светската Туристичка Организација (World Tourism Organization - WTO)⁴, доаѓањата на туристи во 2012 година на меѓународно ниво ја достигнале бројката од 1.035 милиони. Туристичката потрошувачка изнесувала 1.075 милијарди американски долари, а туристичката индустрија учествува со 9% во глобалниот бруто домашен производ. Секој еднаесетти вработен човек во светот, е вработен во овој сектор. Истражувањата на WTO, ни ги даваат следните податоци: најголемиот број од меѓународните туристи патувале поради одмор и рекреација 52%, посета на роднини и пријатели, религиозни, здравствени и други причини 27%, бизнис патувањата 14% и 7% од туристите не навеле причина.

Меѓународниот туризам е таков вид на туризам во кој туристите имаат подолг радиус на движење од просторот на државната територија на која се постојано населени, а економските ефекти од овој вид на туризам се значително поголеми во однос на ефектите од домашниот туризам⁵. Скоро сите меѓународни туристи вршат три активности кои се заеднички за нив, а според кои би можеле да ја измериме димензијата на меѓународниот туризам⁶. Тие активности на туристите се: поминуваат меѓународни граници, вршат промена на националната валута во странска валута и го

---

¹ Доц.д-р Дејан Методијески, Универзитет „Гоце Делчев“, Крсте Мисирков бб, Штип, dejan.metodijeski@ugd.edu.mk

² Проф.д-р Нако Ташков, Универзитет „Гоце Делчев“, Крсте Мисирков бб, Штип, nako.taskov@ugd.edu.mk

³ Проф.д-р Никола Димитров, Универзитет „Гоце Делчев“, Крсте Мисирков бб, Штип, nikola.dimitrov@ugd.edu.mk

⁴ UNWTO (2013). Tourism highlights, 2013 Edition. Madrid: World Tourism Organization.

⁵ Мариноски, Н. (2008). Основи на туристичка теорија и практика. Охрид: ФТУ.

⁶ Bhatia, A.K. (2001). International tourism management. New Delhi: Sterling Publishers Private Limited.

поминуваат времето надвор од својата земја, а тоа подразбира престој во некаков вид на објект за сместување.

Постојат голем број на фактори кои влијаат на туризмот, а основните фактори кои го овозможуваат постоењето и развојот на меѓународниот туризам можат да бидат формулирани на следниот начин:

- Постоење на природни и антропогени туристички фактори;
- Развој на сообраќајот;
- Хоризонтална и вертикална интеграција;
- Институционална поддршка и туристичка политика;
- Меѓународни организации кои го помагаат развојот на туризмот;
- Глобализација;
- Информациони технологии и интернет;
- Туристичка понуда, побарувачка и посредништво;
- Промени во однесувањето на туристите и др.

Во распределбата на меѓународниот туризам во светот, доминантно место зазема регионот Европа, со 535 милиони или 52% од вкупниот број на доаѓања на меѓународни туристи. Во топ 10-те дестинации по број на меѓународни туристи во светот, од Балканските земји се наоѓа само Турција (6 место), но најголемиот дел од територијата на оваа земја каде се остварува туристичкиот промет географски не припаѓа на Балканскиот полуостров.

Балканскиот Полуостров се наоѓа во Југоисточниот дел на Европа и ги опфаќа следните земји: Хрватска, Србија, Словенија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Албанија, Македонија, Бугарија, Романија, Грција и Турција. Балканскиот Полуостров се распространува на територија од околу 600,000 километри квадратни со население од околу 60 милиони жители (без најголем дел од територијата и населението на Турција). Името на полуостровот е од турско потекло или поточно од турскиот збор „балкан“, што во превод значи „планина со шуми“⁷. Географските граници на Балканскиот Полуостров варираат во зависност кои параметри се земени предвид, но за целите на овој труд за граници ги прифативме водните површини кои го заобиколуваат полуостровот како што се Црно Море, Егејско Море, Јадранско Море и реките Сава и Дунав.

---

⁷ Griffiths, H., Kryštufek, B., Reed, J., eds. (2004). Balkan biodiversity: Pattern and process in the European hotspot. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Табела 1 Население, површина и пристигнувања на странски туристи во Балканските земји во 2012

Земја	Главен град	Население (000)	Површина во км2 (000)	Пристигнувања на странски туристи (000) за 2012
Хрватска	Загреб	4,496	56,594	10,369
Србија	Белград	7,186	88,361	810
Словенија	Љубљана	2,011	20,273	2,156
Црна Гора	Подгорица	625	13,812	1,264
Босна и Херцеговина	Сараево	4,007	51,197	439
Албанија	Тирана	2,821	28,748	2,865*
Македонија	Скопје	2,054	25,713	351
Бугарија	Софија	7,517	110,994	6,328*
Романија	Букурешт	22,355	238,391	1,653
Грција	Атина	10,647	131,957	15,518
Турција	Анкара	68,893	783,562	35,698

Извор: UNWTO Tourism highlights, 2013 Edition.

*Податоците се за 2011 година.

Од табела 1, можеме да забележиме дека, според бројот на население и површина на територијата, на Балканскиот Полуостров најголема земја е Романија, а најмала земја е Црна Гора. Според податоците за доаѓањата на меѓународни туристи и нивната посета на Балканските земји, најголем број од нив ја посетиле Турција (територијално, најголемиот дел на Турција кој е цел на посета на туристите не спаѓа во Балканскиот Полуостров), потоа следува Грција, а најмал број Македонија.

2. Преглед на светското културно и природно наследство на Балканските земји вклучени во Списокот на УНЕСКО

УНЕСКО е специјализирана агенција на Обединетите Нации основана на 16 ноември 1946 година. Основната цел на Организацијата е да придонесува за мирот и стабилноста промовирајќи соработка меѓу нациите преку образованието, науката и културата како метод за подобрување на универзалното почитување на правдата, законите, човековите права и основната слобода. Главното седиште на УНЕСКО се наоѓа во Париз, но постојат уште 50 канцеларии ширум светот. Во организацијата членуваат 191 земја членки. УНЕСКО делува во пет главни програми: образование, природни науки, социологија, култура и комуникации. УНЕСКО спонзорира проекти за писменост, развој на техниката и педагогијата, интернационални науки, проекти поврзани со регионалната културна историја, проекти со кои се промовира културната различност и програми кои ги поддржуваат меѓународните договори за заштита на светското културно наследство.

Во Списокот на светското културно и природно наследство на УНЕСКО влегуваат објекти кои се номинирани и одобрени по меѓународната програма за светското наследство на Комисијата за светско наследство на УНЕСКО. Програмата има за цел да

каталогизира, именува и зачува објекти со универзално културно и природно значење за човештвото. Во определени услови, објектите од списокот можат да бидат финансирани од страна на Фондот за светско наследство. Програмата е создадена со Конвенцијата за зачувување на светското културно и природно наследство, која е поддржана од генералната конференција на УНЕСКО на 16 ноември 1972 година. Од тогаш па се до денес, 183 држави ја ратификувале конвенцијата. Целта на Конвенцијата е да го заштити, зачува, чува и да го пренесе културното и природното наследство „од исклучителна универзална вредност“ за идните поколения. Во Конвенцијата за светското наследство културното наследство е дефинирано како споменици (монументи), збир од градби и локалитети. Како природно наследство се дефинираат природните особености, геолошките и физиографските формации и природните локалитети.

За еден објект да биде вклучен во Списокот на светското наследство, треба да исполнува одредени критериуми, 6 за културно наследство и 4 за природно наследство. Бројот на објекти вклучени во Списокот на светското наследство на УНЕСКО⁸ изнесува 981, од кои 759 културни, 193 природни и 29 комбинирани, кои се наоѓаат на териториите на 160 земји. УНЕСКО на секој објект од списокот му дава идентификациски број.

Табела 2 Објекти вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров

Земја	Објекти вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО	Природно наследство	Културно наследство	Комбинирано наследство
Хрватска	7	1	6	
Србија	4		4	
Словенија	3	1	2	
Црна Гора	2	1	1	
Босна и Херцеговина	2		2	
Албанија	2		2	
Македонија	1			1
Бугарија	9	2	7	
Романија	7	1	6	
Грција	17		15	2
Турција	11**		9	2
Вкупно:	65	6	54	5

Извор: UNESCO World Heritage List.

**Географски само два објекти се наоѓаат на Балканскиот Полуостров.

⁸ <http://whc.unesco.org/en/list> (пристапено на 16.12.2013)

На Балканскиот Полуостров се распоредени 65 вакви објекти (поточно 56, бидејќи 9 објекти кои се наоѓаат во Турција, географски не спаѓаат на територијата на Балканскиот Полуостров), од кои најмногу во Грција 17, а еден се наоѓа во Македонија. Шест од објектите вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров се од природно наследство, 54 се културно наследство и 5 се со комбинирано наследство.

Во светски рамки, според број на објекти кои се наоѓаат на Списокот на светското наследство, на прво место се наоѓа Италија со 49 објекти, потоа следува Кина со 45, на трето место е Шпанија со 44, Франција и Германија со по 38, Мексико 32, Индија 30, Велика Британија 28, Русија 25 и САД 21 објект.

Слика 1 Местоположба на објектите вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров

Извор: <http://whc.unesco.org/en/list> (пристапено на 16.12.2013)

На слика 1 претставена е местоположба на објектите вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров. Објектите кои спаѓаат во природно наследство се означени со зелена боја, објектите од културно наследство со жолта боја, а објектите од комбинирано наследство со зелено-жолта боја.

Во табелата 3, направен е преглед по земји и дадени се основни податоци за карактеристиките на објектите кои се вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров.

Табела 3 Карактеристики на објектите вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО на Балканскиот Полуостров

Земја	Објекти вклучени во Списокот на светско наследство на УНЕСКО
Хрватска	1. Историскиот комплекс во Сплит со палатата на император Диоклецијан. Градот Сплит е најголем град во Далмација и втор по големина во Хрватска и се наоѓа на Јадранско Море. 2. Стариот град Дубровник. Дубровник е историски град на Јадранското Море кој се наоѓа во јужниот дел на Хрватска. Овој град е еден од најпознатите туристички места на Балканот. 3. Националниот парк Плитвички езера со своето богатство од флора и фауна. Плитвачките Езера се наоѓаат во источна Лика, помеѓу планините Мала Капела и Плешивица, во непосредна близина на патот кој ги поврзува Загреб и Далмација. Се до 1958 година, регионот кај езерата не бил достапен, односно до нив се доаѓало единствено преку гората. Ова се сметало дека била и една од причините поради која овие езера биле многу малку посетувани. Претставува комплекс од езера, пештери и водопади. 4. Епископскиот центар и Еуфразиевата базилика во историскиот центар на градот Пореч. Еуфразиевата базилика е една од најсочуваните споменици на рановизантиската уметност на Медитеранот. 5. Историскиот град Трогир кој се наоѓа во Далмација. Најзначаен културен споменик во градот е Трогирската катедрала. Градот е еден од најголемите туристички центри на Хрватска. 6. Катедралата на Свети Јаков во Шибеник. 7. Стари Град на островот Хвар.
Србија	1. Стари Рас и Сопокани. Тврдината Стари Рас е комплекс кој се наоѓа во близина на градот Нови Пазар. Комплексот се состои од црква, манастир и тврдина. 2. Манастирот Студеница се наоѓа на околу 39 километри од Кралево. Манастирот бил основан во 1190 година од страна на Стефан Немања. Самиот сид се состои од две цркви: Богородица и Свети Јоаким и Ана. И двете цркви биле изградени од бел мермер. Манастирот е познат по своите фрески кои датираат од крајот на 13-ти век. 3. Средновековните споменици на Косово. Се состојат од Манастирите Грачаница и Дечани, Црквата Богородица во градот Призрен и патријаршијата во Печ. 4. Гамзиград-Ромулијана палатата на Галериј. Археолошки локалитет кој се наоѓа во близина на градот Заечар во источна Србија. Претставува античка римска царска палата на Феликс Ромулијан.
Словенија	1. Шкоцјанските пештери, систем на пештери во должина од 6 км со 200 м длабочина. 2. Праисториски наколни населби на Алпите. 3. Наследство на жива, Алмаден (Шпанија) и Идрија (Словенија).

Црна Гора	1. Природниот и културно-историскиот регион на Котор. Котор е крајбрежен град во југоисточниот дел на Црна Гора. 2. Национален парк Дурмитор кој се наоѓа во северозападна Црна Гора. Највисок врв е Боботов Кук (2.522 м). Истоимениот планински масив се граничи со кањонот на реката Тара на север, кањонот на Пива на запад и кањонот на реката Комарница на југ. На исток се протега висорамнината Језерска Површ, на надморска височина од 1.500 м.
Босна и Херцеговина	1. Стариот мост и неговата околина во Мостар, изграден во 16 век на реката Неретва. 2. Мостот Мехмед паша Соколовиќ во градот Вишеград. Претставува едно од најмонументални дела на архитектурата која настанала помеѓу 15 век и 19 век во Босна и Херцеговина. Мостот е изграден од познатиот архитект Мимар Коча Синан во периодот помеѓу 1571 и 1577 година, на местото кое во минатото претставувало пат помеѓу Босна и Цариград низ реката Дрина. Овој мост е предмет на делото „Мостот на Дрина“ од нобеловецот Иво Андриќ.
Албанија	1. Древниот град Бутринт, кој се наоѓа во јужниот дел на Албанија, на околу 15 километри оддалеченост од градот Саранда. 2. Историските центри на градовите Берат и Ѓирокастро. Исто така, се наоѓаат во јужниот дел на Албанија. Претставуваат сведоштво за урбаното живеење во минатото.
Македонија	1. Природното и културното наследство на Охридскиот регион.
Бугарија	1. Бојанската црква „Св. св. Никола и Пантелејмон“ е средновековна црква која се наоѓа во софиската населба Бојана во подножјето на планината Витоша. 2. Мадарскиот коњаник се наоѓа во североисточна Бугарија во близина на селото Мадара во близина на градот Шумен. Како пример за карпеста уметност од раниот Среден век нема аналогии во Европа. Релјефот е на 23 метри висина над теренот на карпа, висока скоро 100 метри. Составен е од обрнат кон десно коњаник, кој прободува лав со своето копје, а зад коњот оди пес. 3. Карпестите цркви во Иваново се наоѓаат на 18 километри јужно од градот Русе, кои имаат добро сочувани фрески. 4. Тракиската гробница во градот Казанлак, која датира од 4-ти век п.н.е. 5. Античкиот град Несебар, кој се наоѓа на Црно Море и еден од најстарите градови во Европа. 6. Националниот парк Пирин, распространет на површина од 27.000 хектари, се наоѓа во југозападниот дел на Бугарија и зафаќа поголем дел од планината Пирин. Располага со голем број на ендемски растителни видови. 7. Рилскиот манастир се наоѓа во југозападниот дел на Република Бугарија во планината Рила. Бил основан во текот на 10-ти век од страна на Св. Јован Рилски. Уништен од пожар во почетокот на 19-ти век, комплексот бил повторно изграден помеѓу 1834 и 1862 година.

	8. Сребарна природниот резерват се наоѓа во близина на реката Дунав и е распространет на територија од 600 хектари. Го опфаќа истоименото езеро и неговата околина. Се наоѓа на главната миграциска патека на птиците меѓу Африка и Европа, а во резерватот се гнездат над 100 видови птици 9. Тракиската гробница во Свештари се наоѓа на 42 километри североисточно од градот Разград. Претставува царска гробница од 3-ти век п.н.е со уникатен архитектурен декор.
Романија	1. Делтата на река Дунав која претставува уникатен природен феномен. 2. Црквите во Молдавија, осум цркви во Северна Молдавија насликани со фрески кои претставуваат ремек-дела. 3. Манастирот Хорезу. 4. Селата со цркви тврдини во Трансилванија. 5. Дакиските тврдини во планините Ораштие. 6. Историскиот центар на градот Сигишоара. 7. Дрвените цркви во историската област Марамуреш.
Грција	1. Храмот на Аполон во Баса е археолошки објект во североисточниот дел на Месинија. Се смета дека бил изграден во 5 век п.н.е. 2. Атинскиот Акропол е еден од најпознатите акрополи кој се наоѓа во Грција. Се наоѓа на 150 метри надморска височина во грчката престолнина Атина. Акрополот бил изграден во времето на микенската цивилизација и се смета дека бил резиденција на царскиот дворец. 3. Делфи, археолошки објект и град во Грција на падините на планината Парнас во долината Фокида на околу 120 километри северозападно од Атина. Во периодот на антиката овој град бил еден од водечките религиозни центри бидејќи таму се наоѓал прочуениот оракул на богот Аполон. На локалитетот постои стадион, театар и други објекти. 4. Средновековниот град Родос. Родос е главен град на истоимениот остров и се наоѓа во југоисточниот дел на Егејското море. 5. Метеора е регион во Грција, каде се наоѓаат седум манастири. Овие манастири се наоѓаат на 400 метри надморска височина над тесалиската рамнина во Централна Грција, 70 километри западно од Лариса и 240 километри југозападно од Солун. Во минатото, во овој комплекс постоеле дваесет и четири манастири. 6. Планината Атос. Атос е планина и полуостров во северна Грција (третиот крак на полуостровот Халкидики) наречена „Света Гора“ и претставува седиште на 20 православни манастири и е автономна држава под грчки суверенитет. Само на монасите им е дозволено да живеат на Света Гора, и моментално на неа живеат околу 2.000 монаси. 7. Рано христијанската архитектура и византиските споменици во град Солун.

	8. Светилиштето на Асклепиј во археолошкиот локалитет Епидаур. 9. Археолошкиот локалитет Мистра. Мистра бил византиски град кој се наоѓал до истоименото село на полуостровот Пелопонез во јужна Грција. Самиот град се наоѓал во близина на Спарта. 10. Археолошкиот локалитет Олимпија на Пелопонез. Олимпија било едно од најголемите светилишта на Зевс во грчката митологија. Во текот на античноста, на Олимпија биле одржувани Олимписките игри на секои 4 години. 11. Делос е остров во западниот дел на Егејското Море. Во Древна Грција се сметал за свет град бидејќи, според легендите, на овој остров биле родени близнаците Артемида и Аполон. 12. Манастирите Дафни, Хосиос Лукас и Неа Мони на островот Хиос. 13. Питагорејон (тврдина-пристаниште) и Херајон (светилиште за божицата Хера) на островот Самос. Самос е остров во источниот дел на Егејското Море, во близина на брегот на Мала Азија. 14. Археолошкиот локалитет во Ајга (Вергина, Кутлеш) се наоѓа 80 километри југозападно од Солун. 15. Археолошките локалитети Микена и Тиринт. Микена се наоѓа на 90 километри југозападно од Атина, во североисточниот дел на Пелопонез. Хомер ја нарекувал „обилна со злато“. Во вториот милениум п.н.е., Микена била еден од најважните центри на грчката цивилизација и воено утврдување кое доминирало на голем дел од јужна Грција. 16. Историскиот центар Ора со манастирот Св.Јован Богослов и пештерата на Апокалипсата на островот Патмос. 17. Стариот град на остров Крф. Островот се наоѓа во западниот дел на Грција, во близина на Албанија во Јонско Море.
Турција	1. Истриските делови на Истанбул. 2. Селимовата џамија во Едрине. Селимова џамија се наоѓа во Едрене, во источниот дел на Турција во близина на Бугарија. Оваа џамија била изградена во периодот од 1568 до 1574 година од истакнатиот архитект Мимар Синан во чест на Селим II. Во околината на џамијата се наоѓа и библиотека, бања, училиште, болница и др. Надвор од територијата на Балканскиот Полуостров се наоѓаат: 3. Националниот парк Ѓореме и Кападокија. 4. Големата џамија и болница во Дивриги, Анадолија. 5. Хатуша главниот град на хетитското царство. 6. Статуите на планината Немруд. 7. Неолитскиот локалитет Чатал Хејук. 8. Археолошкиот локалитет Троја. 9. Градот Сафранболу. 10. Древниот град Ксантос во Ликија. 11. Хиераполис и Памуккале.

Извор: UNESCO World Heritage List.

Во Македонија има еден објект вклучен во Списокот на светското наследство, тоа е градот Охрид и неговата околина. Во Националната стратегија за развој на туризмот во Република Македонија⁹, овој објект се потенцира како највисоко ценетата и глобално важна карактеристика на Македонија под заштита на светската организација УНЕСКО која ги инкорпорира Охридското Езеро и езерскиот град Охрид, комбинација од ретко научно, културно и еколошко значење, што на многу начини ја претставува самата основа на туристичкиот производ на Македонија. Езерото е едно од најстарите во светот, додека градот со својата средновековна архитектура и план на улиците оригинално бил неолитска населба, која сега преставува најдолго постојано населено место што датира од пред 7000 години. Во областа околу езерото има многу атрактивни села, цркви, манастири и свети места, како и Националниот парк Галичица, кој е еден од трите главни национални паркови во Македонија и, поради ова, леснотијата со која еден посетител може да ужива во бројните карактеристики на културното и природното богатство на многу посебни локации е очигледна на ова место. Освен Охрид и неговата околина, сметаме дека постојат и други објекти во нашата земја кои би можеле да се најдат на Списокот.

3. Заклучок

Меѓународниот туризам е во постојан пораст во изминатите повеќе од 60 години. За неговиот развој, особено значење имаат природните и антропогените вредности. Светското наследство на УНЕСКО и објектите вклучени во Списокот се меѓу најважните фактори за развојот на туризмот и зголемувањето на бројот на посетителите како на објектите кои се вклучени во Списокот, така и на земјите во кои се наоѓаат. Позитивен е податокот дека, 54 објекти од културно наследство се наоѓаат на територијата на Балканскиот Полуостров.

Во меѓународни рамки, се повеќе се забележува тенденција на напуштање на концептот на масовниот туризам и се поголем број на туристи се определуваат за други видови на туризам, како што е на пример културолошкиот туризам. Овој вид на туризам ги претставува патувањата мотивирани од културни интереси, кои вклучуваат посета на историски локалитети и споменици, музеи и галерии, уметнички перформанси и фестивали, традиционални занаети, како и од начинот на живот на заедниците¹⁰.

Балканските земји имаат што да понудат на меѓународниот туристички пазар. Веќе се прават организирани посети на странските туристи како дел од туристичките аранжмани на странските туроператори. Овие аранжмани најчесто вклучуваат престој во неколку Балкански земји и посета на нивниото најважно културно и природно

---

⁹ Министерство за Економија (2009). Националната стратегија за развој на туризмот во Република Македонија, 2009-2013.

¹⁰ Методијески, Д., Голаков, К. (2013). Толковник на поими, термини и имиња од областа на туризмот. Скопје: Современост.

наследство. Постои можност да бидат организирани и понудени тематски аранжмани (тури), кои ќе опфаќаат посета на објекти на Балканскиот Полуостров кои се вклучени во Списокот на светското наследство на УНЕСКО. Турите би можело да бидат кружни и организирани во неколку земји, каде главен мотив за посета ќе бидат точно објектите од Списокот. Би можеле да се нарекуваат „Балкански тури на светско наследство“.

Користена литература

Bhatia, A.K. (2001). International tourism management. New Delhi: Sterling Publishers Private Limited.

Griffiths, H., Kryštufek, B., Reed, J., eds. (2004). Balkan biodiversity: Pattern and process in the European hotspot. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

UNWTO (2013). Tourism highlights, 2013 Edition. Madrid: World Tourism Organization.

Мариноски, Н. (2008). Основи на туристичка теорија и практика. Охрид: ФТУ.

Методијески, Д., Голаков, К. (2013). Толковник на поими, термини и имиња од областа на туризмот. Скопје: Современост.

Министерство за Економија (2009). Националната стратегија за развој на туризмот во Република Македонија, 2009-2013.

Интернет страни

<http://whc.unesco.org/en/list>